

בגמ': עד אחד נאמן באיסורין.

כתבו בתוספות (ד"ה עד), 'ואם תאמר, ומנא לן דעד אחד נאמן באיסורין, ויש לומר, דילפינן מנדה, דדרשינן בפרק המדיר (כתובות עב, א) וספרה לה לעצמה'. על פי דברי התוספות הללו, ביאר בפרדס יוסף (בראשית) דברי המדרש פליאה (ט), 'לא חטא אדם הראשון עד שהראה לו דם נדה', והדברים מופלאים.

אך הנה מצינו שאדם הראשון השיב על טענתו של הקדוש ברוך הוא כיצד אכל מעץ הדעת (בראשית ג, יב), 'האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ, וצריך להבין, כיצד סמך עליה שאכן הביאה לו דבר כשר, ויש לומר, דעד אחד נאמן באיסורין. והנה, דין זה דעד אחד נאמן באיסורין לומדים מנדה כמו שכתבו בתוספות, לפי זה יבואר שפיר דברי המדרש, 'לא חטא אדם הראשון עד שהראה לו דם נדה'.

★ ★

הרמב"ן על אתר, חולק על דעת התוספות וסובר, שאין ללמוד מנדה דעד אחד נאמן באיסורין, דדוקא בנדה כיון שאף היא זקוקה לכך כדי שתותר לבעלה, ולכן כיון שנאמנת על עצמה נאמנת גם לבעלה, אבל בשאר האיסורין, שאין האיסור נוגע כלל לעד, אין ללמוד שיהיה נאמן.

בהערות בכורי דוד על הפרדס יוסף (ויצא) הקשה, דהנה להלן (כג, א) וכן במסכת חולין (צו, א) לומדת הגמרא מה שמועיל טביעות עין, מכך שסומא מותר באשתו, שיש לו טביעות עין על פי קולה של אשתו, וקשה, לפי דברי הרמב"ן מה ההוכחה, שמא דוקא שם ההיתר הוא, כיון שגם האשה נאמנת על עצמה, נאמנת גם לענין בעלה, אך אין זה מצד הטביעות עין של הבעל.

ותירין, דהוכחת הגמרא היא מאופן שגם האשה סומית, ושניהם מותרים זה לזה בגלל טביעות עין של הקול.

★ ★

בגמ': עד אחד נאמן באיסורין כו' אבל הכא דאיתחזק איסורא דאשת איש וכו' ואין דבר שבערוה וכו'.

כתב הגאון ר' יצחק דוד אלטר שליט"א:

בראשונים נחלקו אי הוי ב' סיבות להצריך ב' עדים, א' איתחזיק איסורא ב' - דבר שבערוה, או באיתחזק

כך ולא כר"מ דחייש למיעוטא, ולמה בזה דוקא דחק לתרץ אליבא דר"מ ג"כ דחייש למיעוטא.

עוד כתבו להקשות שם, דהנה המפרשים האחרונים כתבו לפרש בזה בגמ' ורבנן הוא דאצריך היינו שרבנן אצריכי בזה משום סמוך מיעוטא לחזקה דאשת איש נגד רוב בקיאיין לשמה, וע"ז קשה, דהא כבר כתב הרשב"א במשמרת הבית לענין רוב מתעסקים אצל שחיטה מומחין הם דל"ש לומר סמוך מיעוטא לחזקה משום שמתעסקין לסלק החזקה וע"י הרוב מתעסקין מסתלקת החזקה ע"כ איתרע החזקה ול"ש לסמוך לה ולומר סמוך המיעוט לחזקה.

וא"כ ה"נ, כיון דמתעסקין ע"י הבאת השליח הגט בעד האשה, א"כ ל"ש כלל לומר סמוך מיעוטא לחזקה, וקשה על המפרשים הנ"ל.

ובתשו' בית אפרים (חאהע"ז סי' כ"ד) מביא בשם רבו הגאון מו"ה סענדר מסאטנוב זצ"ל לתרץ על קושית התוס' על מה לא חששו לחשש מחובר, וכתב דבאמת כשכתבו להגט אף שיש לחוש שכתבו במחובר או פסול אחר מדאורייתא, מ"מ הוי מתעסקין לסלק החזקה דאשת איש אבל הכא ברוב בקיאיין לשמה הוי החשש דילמא משכח כתוב כמבואר ברש"י, א"כ יש חשש שלא כתבו כלל, ע"כ שייך סמוך מיעוטא לחזקה ע"ש לדרכו.

ותמהתי ולא זכיתי להבין החילוק כלל, למה לא ה' מתעסק לסלק החזקה אשת איש בהבאת הגט ממדה"י ואין לך מעשה גדול מזה והתעסקות להביא ממרחק ממדה"י. ומנ"ל להגאון מהר"ם זצ"ל דוקא הכתיבה בלבד הוי נחשב להתעסקות בזה, ואדרבא הרשב"א כתב דהיכא שע"י הרוב מתעסקין מסתלקת החזקה לא שייך סמוך מיעוטא לחזקה, וא"כ השליח שהביא הגט מתעסק בדבר הזה ורוב ישראל בקיאיין הן לשמה ואין לחושדן כמ"ש רש"י שם, וא"כ ע"י רוב המתעסקין מסתלקת החזקה שהשליח המביא הגט וגם הבעל הם בקיאיין דצריך לשמה כמו רוב ישראל, ואין לחוש דילמא אשכח כתוב ועומד, וגם אין לחושדן דידע שצריך לשמה ועברו במזיד. וא"כ הרי התעסקו לחלק החזקה, ועל ידי רוב מסתלקת החזקה ול"ש סמוך מיעוטא לחזקה, וקשה על המפרשים וכהנ"ל.

וע"ש מש"כ עוד בזה באריכות.

★ ★